

STATENS KARTVERK

Det Kongelige Miljøverndepartement

Postboks 8013 Dep.
0030 OSLO

Deres ref.:
2003/433- P/HJN

Vår ref.
Sak/dok.: 2002/000069
Ark.: SKRI 008

Dato:
1. desember 2003

Høring - NOU 2003:14 - Bedre kommunal og regional planlegging etter plan og bygningsloven

Vi viser til høringsbrev fra Miljøverndepartementet datert 20. mai 2003, ang. høring av NOU 2003:14 Bedre kommunal planlegging etter plan- og bygningsloven II.

Statens kartverk er generelt positive til forslaget om revisjon av planbestemmelsene i plan- og bygningsloven. Vi vil spesielt nevne kap. 3 Krav om kartgrunnlag, stedfestet informasjon m.v. Denne delen av forslaget er av stor betydning for det arbeidet og det ansvarsområdet Statens kartverk har som statens nasjonale og regionale fagorgan innenfor kart og oppmåling.

Vi savner imidlertid en bestemmelse for kartverk, med krav til utarbeidelse av en kommunal kartstrategi senest et år etter konstituering av kommunestyret, slik det er beskrevet for kommunens planbehov i § 8-3 Kommunal planstrategi.

I flere sammenhenger er Arealis nevnt som et viktig verktøy for formidling av temainformasjon til bruk i planprosesser. Det stemmer med de tilbakemeldinger vi får i vår kontakt med planleggere i mange kommuner. En styrking av denne funksjonen er nødvendig for å få full utnyttelse av elektroniske planverktøy. Vi ser dette som positivt da Arealis er foreslått som en sentral del av Norge digitalt i fremtiden. Vi viser her til St.meld. nr. 30 (2002-2003) "Norge digitalt" – et felles fundament for verdiskaping.

Vi ser behovet for større utnyttelse av elektroniske planverktøy, og at vi tilrettelegger for enklere tilgang til informasjon gjennom satsingen på Norge digitalt. Det videre forskriftsarbeidet i forbindelse med forslagets kap. 3 er i denne sammenheng av stor betydning.

Vi støtter forslagene om at sektorlovene i større grad må forholde seg til bestemmelsene i plan- og bygningsloven. Selve prinsippet om planers rettsvirkning i forhold til vedtak etter andre lover er på en entydig og god måte sikret i lovforslagets § 1-11 annet ledd. Vi mener en naturlig konsekvens av dette ville vært at samme forpliktende regel også ble innarbeidet i respektive særlover. Vi registrerer at vedtak/konsesjon etter særlover for vassdragsreguleringer, naturvern, reindrift, kulturminner, vern mot forurensninger og avfall, viltet, oppdrett av fisk, skalldyr m.v., energi, laksefisk og innlandsfisk m.v., luftfart, vannressurs, og havbeite, gjennomgående "så vidt mulig" skal skje med basis i planlegging og planer etter plan og bygningsloven. Uttrykket "så vidt mulig" tilknyttet planleggingen etter særlovene er uheldig, sett med bakgrunn i vår målsetting om at kommunene og sektorene skal benytte et mest mulig omforenet kartgrunnlag for sine vedtaksprosesser. Hvis ikke kartgrunnlaget er felles eller på annen måte omforenet, vanskeliggjøres rutineene for rapportering av kartdata og selve grunnlaget for ajourføring av et felles kartgrunnlag. Vi ber derfor om at nevnte særlover gjennomgående blir utstyrt med følgende tilføyelse:

"Planlegging etter denne lov skal skje med basis i det kartgrunnlag kommunen benytter for sin planlegging."

For øvrig støtter vi utvalgets hovedsyn om at "plansystemet i plan- og bygningsloven bør utvikles slik at det så langt som mulig kan samordne sektorenes virksomhet i planområdet".

Inndelingen i statlig arealplan, fylkesplan, kommunal arealplan, områdeplan og detaljplan definerer forskjellige detaljeringsnivåer av planbehandlingen. Planformålene er til dels for alle nivåene relativt detaljert beskrevet. Dette er med og styrker rettssikkerheten. Vi opplever imidlertid at problemer kan være knyttet til avgjørelser om et tiltak ligger innenfor eller utenfor planformålet, spesielt i randsonene og i forbindelse med definering av områdeavgrensingene. Dette skyldes i det alt vesentlige manglende regelverk for fastsetting av formåls grensene. Problemet oppstår både i forbindelse med definering av hvilke detaljeringsnivå de enkelte plantypene bør ha og retningslinjer for fastsetting av grensene, om de skal følge kartfestede verdier eller tilpasses naturgitte og menneskeskapte elementer. Vi savner slike avklaringer i lovutkastet.

Vi har noen kommentarer til enkelte paragrafer i forslaget.

§ 1-3 Lovens geografiske virkeområde

Vi har ingen kommentarer til den foreslåtte utvidelsen av lovens virkeområde.

I kommentarene til denne paragrafen står det imidlertid at kommunegrensene kun går til grunnlinjen. Dette må være feil. For det første må det nødvendigvis være kommunegrenser ut til 1 nautisk mil, for å kunne skille de kommunene som loven skal gjelde i. For det andre står det i Ot.prp. nr. 41 (2000-2001) Om lov om fastsetjing og endring av kommune- og fylkesgrenser (inndelingslova), i kommentarene til § 2:

"Lova har same geografiske virkeområde som kommunelova, det vil seie fastlands-Noreg, med vanleg utstrekning i sjøen til territorialgrensene. Dette går ikkje fram av lovteksten, men følgjer av allmenne rettsgrunnsetningar."

§ 1-9 Konsekvensutredninger av planer med vesentlige virkninger

I §§ 1-6 og 1-7 er det pekt på det sentrale i at offentlige organer deltar aktivt i planprosessen. Det er ikke minst viktig at andre sektormyndigheter deltar aktivt. Vi foreslår at dette bør omtales i forhold til konsekvensutredninger og at følgende tillegg tas inn i § 1-9:

"Dersom planen kan få vesentlige virkninger for annen myndighetsutførelse, skal vedkommende myndighetsorgan varsles og gis anledning til medvirkning i planprosessen."

§ 1-10 Samfunnsikkerhet og risiko- og sårbarhetsanalyse

Denne paragrafen er etter vårt syn svært viktig og vi støtter de formuleringene som er brukt. Ikke minst punktet om at spesielle områder skal avmerkes i planene som hensynssone, er sentralt.

§ 1-14 Innsigelse og mekling

Vi støtter her mindretallets forslag til nytt åttende ledd. Ved å fjerne retten til å fremme innsigelser hvis en ikke har deltatt i planprosessen etter § 1-6 femte ledd, vil ytterligere forsinkelser i planprosessen unngås. Vi mener dette må være i samsvar med intensjonene om å begrense mulige forsinkelser i planprosessene. Samtidig vil det sørge for at innsigelser mot planene kan komme inn på et langt tidligere tidspunkt og dermed behandles på en ryddig og god måte tidligst mulig.

Funksjonaliteten til og begrensninger i innsigelsesinstituttet må sees i sammenheng med medvirkningsplikten og kravene til planbeskrivelse og planprogram. Gjennom disse prosessene er partene gitt mulighet for positiv medvirkning i planprosessen og bør i utgangspunktet være forpliktet til å benytte disse. Vi tror at redusert innsigelsesrett på grunn av manglende medvirkning vil være et sterkere virkemiddel enn invitasjonene til medvirkning, for å få til samarbeid mellom forvaltningsnivåene.

I paragrafens siste ledd står det: "Kongen treffer vedtak om hvem som skal være mekler."

I kommentarene sier utvalget at det lar det stå åpent hvem som skal være meklingsinstans. Dette gir regjeringen myndighet til å bestemme hvem som skal være mekler, avhengig av sakstype og hvilket organ som gjør innsigelse gjeldende.

Avhengig av hvilket saksfelt innsigelsen gjelder, vil vi her peke på muligheten for at Statens kartverk kan være aktuell som mekler. Fylkeskommunen, kommunen og andre offentlige etater som har medvirkningsplikt i planleggingen og dermed rett til innsigelse, faller av habilitetsgrunner utenfor disse rollene. Ut fra faglig kompetanse innen kart og oppmåling, forvalter av GAB-registeret og tinglysningssystemet, saksbehandler for fylkesmannen ved klagebehandling av delingsaker, fremtidig matrikkelmyndighet, ansvarlig for koordinering av arbeidet med Arealis og Geovekst som ledd i drift av "Norge digitalt", og administrativt som en ytre etat av Miljøvern-departementet som planmyndighet, er det mange grunner for at en slik oppgave med mekling kan tillegges Statens kartverk. En slik rolle vil også kunne være i samsvar med de oppgaver vi oppfatter departementet ønsker Statens kartverk skal fylle som nasjonalt fagorgan.

§ 1-15 Forholdet til forvaltningsloven og klage

Vi støtter den begrensningen som er foreslått, når det gjelder klager på forhold som er avgjort tidligere gjennom klage eller innsigelse. Dette vil også bidra til raskere saksgang.

§ 2-5 Regionalt planforum

Vi støtter dette forslaget. Vi regner med at Statens kartverk kan bidra i det regionale planforumet gjennom rollen som nasjonalt og regionalt fagorgan, spesielt i forhold til Norge digitalt.

§ 3-1 Kart og stedfestet informasjon

Vi støtter den endringen som er foreslått i forhold til gjeldende § 5 i plan- og bygningsloven. Det vil være en fordel at forskriften blir gjort gjeldende for alle kommuner, i motsetning til gjeldende lov hvor kommunene kan velge om forskriften skal tas i bruk.

Vi regner med at forskriftsarbeidet vil belyse de rettighetsproblemene som vil kunne oppstå i forhold til første og andre ledd.

§ 3-2 Kommunal planbase

Vi støtter forslaget. Det er positivt at forslaget her bruker begrepet "skal".

§ 9-7 Arealformål i arealdelen

Det er positivt at denne paragrafen inneholder en forskriftshjemmel.

§ 9-8 Hensynssoner i arealdelen

Vi har følgende endringsforslag til siste ledd:

"Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om når hensynssoner skal inkluderes i arealdelen og andre forhold knyttet til innhold i hensynssoner."

Vi mener det er viktig at denne forskriftshjemmelen også dekker adgangen til å fastsette når hensynssoner skal benyttes. Det tenkes her spesielt på de plikter og beføyelser kommunen har i medhold av plan- og bygningslovens § 68 (Byggegrunn. Miljøforhold). Denne bestemmelsen består uendret, og det synes åpenbart at bruken av kategorien "hensynssoner" vil få en stor praktisk betydning for markering av områder i kommunen der slike hensyn (liv, helse og miljø) gjør seg gjeldende. F.eks. sett på bakgrunn av arbeidet med nasjonal ras- og skredkartlegging tilflyter det kommunen kunnskap som på en eller annen måte bør bli tatt hensyn til i forbindelse med allokering av utbyggingsområder. Etter gjeldende lov er kommunen henvist til å måtte båndlegge slike områder med de påfølgende krav til innløsning og aktivitetsplikt ellers som dette innebærer. Heretter gis de mulighet til på en mer uforpliktende og likevel mer massiv måte, å formidle planhensyn basert på de begrensninger som følger av eksempelvis § 68. Vi tror generelt at visse nasjonale hensyn innenfor bl.a. de forhold § 68 omhandler, er av en slik trinnhøyde at det er berettiget gjennom sentrale forskrifter å diktere visse forhold inn mot det kommunale selvstyret i bruken av kategorien "hensynssoner".

§ 12-4 Behandling av detaljplan

Vi er godt fornøyd med at Planlovutvalget har fulgt opp den første delutredningen, slik det kommer til uttrykk i samordningen av saksbehandling av rammetillatelse og detaljplan. For å legge til rette for en raskere byggesaksbehandling bør det imidlertid skilles klarere mellom prosessene for planbehandling og byggesak, og det bør angis klarere kriterier for hvilke tiltak som krever politisk styring eller administrativ behandling. En raskere byggesaksbehandling forutsetter administrativ behandling og en løpende "teknisk" ajourføring av detaljplanen i takt med byggesaksbehandlingen. Spesielt innen arealformålet omforming og fornyelse vil en slik saksbehandling være av betydning for å være oppdatert på siste vedtatte endring til enhver tid.

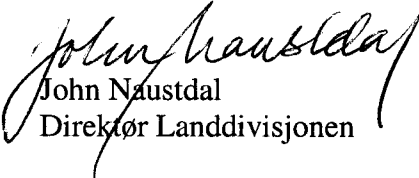
§ 19-2 Midlertidig forbud mot deling og byggearbeid

Forslagets fjerde ledd, siste punktum lyder: "Kommunen kan i tilfelle fastsette tomtegrenser og bebyggelsens beliggenhet, høyde og grunnflate."

Vi støtter dette forslaget. Det er hensiktsmessig at kommunens beføyelser mht. slike forhold er i behold, selv i de tilfeller man ikke har lyktes innen fristen å ta stilling til planspørsmålet for øvrig. Grenseforløp og bebyggelsens grunnflate og plassering er forhold hvor det ut fra både offentlige og private hensyn er viktig å opprettholde muligheten for planstyring.

Statens kartverk er klar over at det jobbes med et forslag til lov om eiendomsregistrering, som går ut på at kommunen på ethvert stadium i selve byggesaken skal gis anledning til å kreve at grenser blir klarlagt gjennom oppmålingsforretning. Dette er i samsvar med anbefalinger fra både Justisdepartementet og Kommunal- og regionaldepartementet. Sett fra vårt ståsted antas det å være riktig å knytte en slik bestemmelse opp mot selve byggesaksbehandlingen. Vi har derfor unnlatt å reise dette spørsmålet i forhold til forslagets § 3-1, slik vi gjorde i forbindelse med høringen av Planlovutvalgets første delutredning (NOU 2001:7).

Med vennlig hilsen

John Næustdal
Direktør Landdivisjonen

Karsten Lien
Fagdirektør Forvaltning